

POŚPIECH (9) *sb m*

-ś- (5), -f-, -s- (4).

Teksty nie oznaczają ó oraz é lub oznaczają niekonsekwentnie; o prawdopodobnie jasne (tak w po-).

sg N pośpiech (4). ◇ A pośpiech (2). ◇ I pośpiech(e)m (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVIII w.

1. *Śpieszenie się; acceleratio, festinatio, maturatio, properantia, properatio, properatus, properitas Cn (7) : [połpiech/ Festinatio. Volck Sss3.]*

Zwrot: »bieżać, iść pośpiechem; pość z pośpiechem« [szyk zmienny] (1:1;1): A ták poydziełz z pośpiechem [Descendes ergo festinus] Leop 1.Reg 20/19; Wielkim pospiechem szedłem pod Wieluń ze czwartku na piątek. ActReg 56; CiekPotr 63.

[Wyrażenia: »prędky pośpiech«: poźyłam v.k.m. [...] pyerłczyencyne łnacž phygyre zegarowe aby v.k.m. raczyłfzye vedlya łloncza łprawovacž anawłchod dolytvy day panye bołze v.k.m. prędky połzpyech ListyPol 1547/434.]

a. *Przyśpieszenie (4) :*

pośpiech czego (1): weźmiemy przedłyę to czymby pośpiech mołł być ku poczęćiu (marg) Poczęćia pośpiech (-) SienLek 111v; [(nagł) O połpiech słowa Bożego. (-) O Panie Boże włłechmogący/ profiemy cię [...]/ raczyłš dać połpołstwu twoięmu dar Ducha świętego/ y mądrością twą Boską racz ie obdarzyć/ ażeby słowo twoie miedzy nami bieg łwoi miało/ y mnożyło łię. UstKościel 151].

pośpiech czemu (1): bącznie czyni kto łię [w komórce] zámyka/ á łpraw y nawięłfzych ná ten czas nie przypułzcza/ á o pośpiech łprawom nie dba. SkarKaz 609b.

pośpiech ku czemu (2): Iełt též ołobliwy pośpiech ku goieniu ran/ gdy kto trunki ktemu łłużącć bierze SienLek 148, 111v.

[Zwrot: »pośpiech brać«: Napominamy przeto [...] Niniełfzego Praefidenta náłłego Samlandskiego [...]/ włpoł s Conłfłtorzem y Comifarsmi [...]/ aby tę náłzę vłtawę kołciełną [...] w tych źiemiach náłfzych [...] pospiech brać y łtanowic/ dopomagali. UstKościel b3.]

2. *Szybkość, prędkość (2) : Celeritas – Połpiech wartkołzc, prętkołzc. Calep 177a.*

Wyrażenie przyimkowe: »na pośpiech« (1): Wielieni to małž obaczzyć/ Co ná Wiołnę w łtáyni ma być. Nie zła též łieczká ná połpiech/ Bo dáleko łwięty Woyciech. RejZwierc 237v.

Synonimy: 1. kwapienie, prędkość.

Cf NIEPOŚPIECH, [POŚPIECHA], POŚPIESZANIE, POŚPIESZENIE, [POŚPIESZNOŚĆ], SPIESZENIE, ŚPIESZNOŚĆ